

Жангы юйленгенле - жарык умутла бла

Элбрус районда РФ-ни Кырал Думасын депу- татларын эмда жер-жерли самоуправление органла- ны келечилерин айыруу- ла бир торлю чурмусуз, бууксуз бардыргы- андыла. Районда болган 21 айыруу участка да эши- клерин эртненде 8:00 сагьат ачкандыла.

Районну башчысы Уя- наланы Казим хар жерде да болуп, көп көтөрү- юлүк бла бардыргы- рынча кьварыанды. Кеси уа ол граждан борчун Бедик элни участкасында толтурганды.

Көп көтөрүлүк кылуу үчүн кыргызстандык кесими айыруу эркинлиги бла. Анга кьонакыга 335-чи номерли участканы кылуучулары келип, бу жумушу юйде толтургуу онгла кьурагандыла.

Тимур эми Сабина Кама- ровалга уа бу жөн ботон- да кьууанчы болганды. Жаш бла кызы, ол кюн кесилери кьадарларын бирге байлап, жангы юй- юр кьурагандыла. Алга эре- гистрация уа 354-чю номерли участкада этил- генди, андан сора уа жан-

уна кьураганды. Ол кюн элбрусчула РФ- ни Кырал Думасын депу- таттары бла бирге районну жер-жерли само- управление органлары келечилерин да айыргы- андыла. Битеу да бирге уа алага кесилерини канди- датураларын 157 адам кергизген эди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Бабугентчиле властьха тийишчиле келирлерине ышанадыла

Бабугентде кьол көтө- рюу элни Маданият юй- юнде бардырыла эди. Кюн чур- мусу. Мындан ари жаш- та былай жарык болсун дегенча жери жарытады, хауаны жылатады.

Альберт кьол көтөрү- юлүк келгенге кьагытланы бередила, кьылай хазыр- ларга керек болганын аныгылатадыла. Алага башчылык этген а Батча- ланы Тимурду.

Элни администрацисы- ны таматасы Османланы Мухтар да алайдады. Ай- рычула кьылай бардыр- гыларныа кьарарга келгенге төбөйдү, иши барыну бла шагьрейлен- дирди.

бирге юч жюзден артык адам кьол көтөрүгөн эди- ле. Аланы араларында белгиле профессионал спортчубуз Тюменланы Альберт да болганды.

Бабугентде кьол көтө- рюге эркинлик болган 2150 адам эсепте турады. Аланы асламысы бу иште торлю сылтау бла келип кьол көтөрүлүк магьнаны юйлерине барып, кьагыт- ларын жарышардыла.

ОСМАНЛАНЫ Хьиса.

Очередьге окьуна тизиле эдиле

Лескен району Анзорей ишледе эки айыруу участка ишледеди. Агадан бири 75-чи номерли. Куйтара юйде орналн эди. Аны секретары Фатима Кума- хова бизге билдиргенча, адамла кьол көтөрюуге келир заманы иги жанына торлендирилкьыларына ышануулук бла келгенди- ле. Сагьат төртю эсепле-

чертгенди ушакь нөгериби. «Бизде кьол көтөрюу тынч, бир торлю чурмусуз, чу- рмузу барганды. Адамла, быйл а аланы арасында жаш төлю да көп эди, бай- рамгыча келедила. Право нызамны сакьлачула уа эртненден ингири деги кьорькусузлукну сакьлап тургандыла», дегенди ол.

Биз бу участкада болга- ныбызда, Лела Апажикова да кесими айыруу эркин- лиги толтургууа келип тура эди. Ол боллентени жарашдыргьандан сора бизи соруларыбызга жууапла бергенди. «Мен «Единая Россия» партияны членеме, бюгон ауазымды да партия ююн берген- ме. Хар адам да, айыруу- лага келип, кесими оюмун билдирюге борчлуду, ай- рычулага 20 жылдымдан бери жорюйме. Хау, совет кьыралны бла шендоюу заманы теглешидириге жарай да болмас, алай адам кесими келир жашуу ююн жууаплы болууга керекди», дегенди ол бизге.

Лескен району Ардуган элинде айыруу участкага

уа биз сагьат бешге жуукь барганыбыз. 68-чи номерли бөлкюмю секретары За- мира Нагоева тизиле эди- ле. Сөз ючюн, тогуздан оннга дери 351 адам кьол көтөргенди, ол а бек кепидо. Организациялада, школ- да, садикде ишлегенле барысы да бирге келген- диле. Шендо бир кесек селейгенге ушайды, алай ингириде да кьалгьанла кесилерини борчларын тол- туруула деп ышанабыз, дегенди ол.

«Эртненде окьуна халкь асыры кенден, Оне- риде окьуна тизиле эди- ле. Сөз ючюн, тогуздан оннга дери 351 адам кьол көтөргенди, ол а бек кепидо. Организациялада, школ- да, садикде ишлегенле барысы да бирге келген- диле. Шендо бир кесек селейгенге ушайды, алай ингириде да кьалгьанла кесилерини борчларын тол- туруула деп ышанабыз, дегенди ол.

Замира Нагоева кьол көтөрүлгендени арасында кьол көтөрүлгөн бол- гьанларын да чертгенди, алай абданла да, эртеги- ли төрелеге кертичиле кылып, тири болгандыла.

Ол кюн бу айыруу комис- сияда «Единая Россия» политика партияны кьа- рачуу Заур Тагафова да болганды. Ол бизге айта- ныча, кьол көтөрюгө ке- зиюнде бир торлю буукь- луга ачыкьланмагьанды. «Айыруула тынч бардыла, адамла кепидо, бюгонда эртнендеди. Ала кюн ючюн кьол көтөрүлгендени а ар- тада эсепте чыгьарылса- ла билдирби. Айыруулада болмаса, биз кьыралы- бызны айытынуу жолуна башха торлю сайлаллык тойлоюбуз», дегенди ол.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима.

БАЙРАМНЫ АЛПЫНДА УШАКЬ

«Жашаубузну жаланды жарсыула бла байлап турмай, кьууана билурге да керекди»

20 сентябрьде КьМР-де Адыгланы (черкесиле- ни) юно билгендене. Бу байрам кьылай тохташ- дыргьананы эмда аны республиканы жамауатын бирикдирюуде магьнанын юсюнден биз «Адыг хас» жомукот огьанизацияны башчысы - «Адыг пьал» республикалы газетини баш редактору Мухамед Хафиз бла ушакь этгенби.

Мухамед Мусабиевич, респу- бликада бу дата тохташдыр- гьанын көп заман озмагьанды, алай аны кийирге деген баш- ламчылык алгьанды да этилген болур эди?

Биз аны быйыл ючюнчю керек белгилейбиз, аны тарыхы «Адыг хас» бла байламыды. Алай биз бу кьууанчы он жыл сакьла- гьаны, миллетге байрам керекди деп, айтылуула, кенгешле- де айтып турганыбыз. Юч жыл мындан алгьа уа Черкесилени халкьы араны ассоциациясыны жорюуда жашагьанды сөз- бөксө. Эсе бу Адыгланы конюн тохташдыруу юсюнден тилеки Кьабарты-Малкьаргы Башчысы- на белгиле этгенби.

Халкьны тарыхында көп торлю кезилеуе боладыла, кьууанч, бу- шуу да бирге келедила. Алай сау амырорюу сарнуу, жилуу этип тургьа жарамайды. Биз, аны анылап, байрам кийирлирине кьытай болганыбыз. Ага кьачан тоьбеге деп көп сагыш этгенби. Биринчиден, сентябрыни ючюнчю кьыны юнонде белгилерге кели- шиз, алай КьМР-ни Башчысы Юрий Коков жанында сөз- бөксө көчпчү турмай, бир конюе тохта- рга керекисин эсертгенди. Аны солук конюе санарга деген оюу да аны башламчылыгыды.

Алай биз сентябрыни сай- лагьаныбыз - битеу юч арты эл- мюк ишлеуе бошальп, тирлик жайып, халкь тынч элге эсе- заманы. Бизни бу башламчы- лыгыбызга уа республикада бизи жамауат организацияда да ырызлыклары билдирди, аны бизи бла бирге белгилерге хазыр болгьанлары айтхандыла. Бу аны уа жаш ичинде болуура- лаган жумушлары эселерин чыгарыкьыбыз, битеу сферала- да айырмалы адамларыбызны саугьарыкьыбыз.

Байрамга кьабартылыгыны конюе деп нек атамагьанысы деп сорочуудула. Алай биз бу кьууанч сайлап адыг миллетини болуура- союбиз. Жуукь заманда уа Адыг- ганы бла Кьарачай-Черкесия власть оргьанлары да кесилерин- де быллап дата тохташдыруу юсюнден оюнуу сөзерикиди, ол кьылай этилур деп ышанабыз.

Байрамны программасы уа баймы?

Быйыл, былтур, аны алпында жылдыча да, республиканы битеу

районларында бла элдерине да тоьберикиде. Програма улуду, ол газетеле да басмалангьанды. Байрамны келечилерге концертле, тоьбушуле болуудула. Жаланда быйыл Абхазия мейданда район- ланы арбазлырын кьурамазга оюнолашкьаныбыз. Аланы 1 сентябрьде КьМР-ни Кыраллыгыны 95-жыллыгында да көргөнбиз, адамланы жангыдан кьыйнарга кереклиси жокьду.

Кьонакьларыбыз да көп болу- жьудула - Тыш кьыралдан жокьге жуукь адам келгенди. Ала районда болуп, кьууанчы ишлеге халкь бла бирге кьатыш- рыкьыдыла, элдеде адамларыбыз кьылай жашагьанларын керюк- лөдө. Тонене уа бек уллу ишледен бирин бардыргьаныбыз - МЧА-ны жайылуунда организацияны 25-жыллыгынын белгилегенибиз.

Байрамга адыг диаспорала уа тоьберикиде?

Хау, Тюркде, Иорданияда, Си- рияда, Германияда, Францияда, Голландияда, Американы Бирлеш- тен Штаттарында - черкесиле жашагьан башха кьыралда да аны кьууанчы этилдики. Адыг- ланы конюне халкьы араны дегге да болууду. Ол этносу культу- расын, тарыхын сюйгөнлени бай- мамна айланур деп ийананабыз.

Тюркде бла Иорданияда диаспо- ралада уа фестивалы, керючюле, спорт эришуле болуудула. Биз бу конюде Израильден кьайтх- ныбыз. Анда Кьар-Каме эм Рихане элдеде 3700 миң керек жашай- ды. Республиканы делегациясы ары адыгь культураны фестивалы- на чакьырган эдиле. Биз анда черкесиле жашуу болууларыны конюне документли фильме алдыргьаныбыз. Былтур а Тюркде миллет фестивалыда болган эдик. Битеу бу жумушла да Адыг- ланы конюне келечилерде бар- дырылгьанды.

Ал кезиле байрам ахыра керемиде деп Интернетте, басма оргьанда да эслегенге болгьандыла.

Хау, жаш адамланы арасында бизи башламчылыгыбызга кьажа болгьанла бар эдиле. Мен аланы миллетчиле санайма. Ала Адыгланы коню тохташдыр- гьаны бла 21 майда Кавказ урушда ююлгьанлары эсгерюю конюн белгилерге кьорыкь тойлоюдо деген терт апарлары жайгьан- дыла. Андан сора да, миллет жайрыкьыны, черкес байракьыны байрамларына чек салынырыкь сунгьандыла.

Алай бу адамла байрамны аны- ламгьандыла. Аны, ала сунган- ча, жашырын магьнаны жокьду. Черкес байракьы, жайрыкьы конюне жамауат организаци- ала кьурайдыла, аланы тохта- туу юсюнден сөз бармайды. Эсгертилни алпында, сарнуу этип тургьандан сора да, сау кьыла- ныбызда, миллет энчилигибизни сакьлагьаныбызга кьууангыра

керекди деп юрешегенибиз. Есоп келген төлюню иги ююлгоде, жигитлерибизни жетиштимдеринде юйретерге тийишиди.

Таулура 8 марта, кьабартыны- ла уа 21 майда кьабартыны кьара конюне белгилейбиз. Ол тоьдо, тарыхын унутурга жара- майды, өлгөнлерибизге хурмет этерге тийишиди. Алай келир жашаубузну жаланда бушуу бла байламыз этпей, кьууана билурге керекди. Сөз ючюн, саами халкь да белгилейди кесими конюн, ала уа дунин башында юч миңден көп тойлоюдо, да сора адыгланы уа нек болмазга керекди кьууан- члары?

Бюгонюкьде уа ол оюмланы торлендирюге онг болгьанымы?

Башламчылыкьыга кьажу болгьанла, жангычылыкьыны сюйгөнлени не заманда да болуучудула. Ма шендо да мен бир жангы кьууанчы кийирюю юсюнден сагыш этчеме - кьабарты- лы кьууанчы аты конюн. Бу ворочуу да МЧА-ны толтуруучу комитетини кьууаруна берликме. Аны юсюнден эртден да бел- гилиди - битеу дуния да аны кьабартылы кьууанчыны биледила, анга адыгь - неда черкес ат деп бир заманда да айтылгьанды. Бу башламчылыкьында тоьге санакала, халкьыбызны энта бир кьууанчы коню болууду.

Бу байрам жаш төлюе башка- ладан да магьнаны болур...

Ол миллетни аруу адет-тө- релерине, тарыхына юйретир мурад бла кьууанчыбыз. Андан сора да, байрамны баш ниети болууга тийишиди. Мен республиканы элдерине болуучума, анда уа быллап кон эртден да керек болуп тургьанын айтыучудула. Адамла бирге жыйылып, ушакь этерге, жырларга, тесперге онг тапханларына кьууанчыла, бир билерине кьонакьга бардыла. Сөзсюз, бу байрам битеу халкь

даражалы болгьанды, ол есоп келген төлю, этносу келир коню коню сагыш этдиреди.

Кьууанч ишлеге Сириядан Кьабарты-Малкьарга көчген черкесиле уа кьатышырыкьымыдыла?

Благовешенкада, Крем- Константиновкада, Гробовице, Урванда, Анзорейде, Нальчикде, сирилы черкесиле жашагьан битеу элде да бизи жерлеш- лерибиз байрам ишлеге тири кьатышырыкьыла. Бу адамла жардытыла, ала урушдан кьылып, битеу мюлкпе- рин анда кьююп, ата-бабаларыны журтларына кьуруу кьолла бла келгендила, алага болушлукь керекди. Черкесиле террористлени кьыларына тюген Алепподан, Хомсдан кьачкьандыла. Ал кези- уде Дамаскда миң адыг юйор жашгьанды, бюгон а ала башха жерлерден кьылып кьутулгьан- лага кьонакьбайлыкь этгенди- ле. Алагуу уллу келюу болууга жарамайды, биз да кьолбуздан келгенча себеплик этюбиз.

Ишлеге кьачкьан тоь ангыла- ган эсем, байрам республиканы халкьын, миллетге ююшмели, бирикдирюге себеплик этгенди?

Сөзсюз, хау. Мен малкьар, орус, кьабарты миллет биригууле- нила организациланы башчыла- лага организациланы ырызлыкьыны айтырга сюеме. «Адыгь хас»- ныла Малкьар халкьы акьсакь- алларыны советини араларында келишмюлюкь болган эселе да, аны башчысы Сабанчыланы Исмайл да, кьолуму туууп, был- лай кьууанч кон тохташдыр- гьаны бла алгьышлагьан эди. «Алан», «Вече» организацила бла уа биз не заманда да кьытай байламчыла жорютотенибиз, ала Адыгланы конюне хазырлауу кьууамьга да киредила.

Байрам кон бизни газет оку- учула кьылай алгьыш этерик эдикти?

Республиканы биринчи прези- денти Валерий Коков айтанча, кьабартылыны бла таулураны кьадарлары байламыды. Биз ала кеси бюсюрюгьанды бирге жашарга. Адам ол дунияга иги ишлери бла барды, бай- лыкь, ырысы элпейди. Дуния башкь кьуруулаган Александр Македонский өлгендене, аны кьыларын тышына чыгарып басдырычула буйрукь этгенди. Алай бла ол не бай болган эсе да, биргесине бир алтын капек окуна элмьегенин кергизгенди. Биз да ол дунияга бир би- рибизге ырызлыкьыдан башха жукь да алааллыкь тойлоюбуз. Келишмюлюкь, мамырлыкьыдан, таты кьоншлукьдан иги жукь да жокьду да, мен миллетлерибизге аланы тежерик эдикм.

Ушакьны ТОКЛАНЫ Фатима бардыргьанды.

Ышангылыкь, биригуулук эм жарыкь келлюк

Тонене Музыка театрда Адыгланы (черкесилени) конюн кьууанч халда бел- гиленди. Концерте рес- публиканы Парламентини Председатели Татьяна Егоро- ва, КьМР-ни Правительство- суну Председатели орун- басары Владимир Битков, Правительство Председатели орунбасары - Билим берни, илму эм жаш төлюю ишлери жаны бла министр Нина Емзюева, Черкесилени халкьы араны ассоциаци- ларыны президенти Хаути Сохроков, ведомстволаны башчылары, жамауат кьул- лучуула, тыш кьыралланы келечилери да келгендила.

Байрамны «Кабардынка» кьырал акькылы ансамбль ахыды. Биз бла Музыка театры хорун соли- листери Тимур Гузев бла Амир- хан Хапачев «Стамбулга жол- деген жырларын эшитдиргенди. Аны кезиуюнде кьарачуулары келери толуп, залны мудахлыкь билгенди. Алай кьуруда жар- сыула берип кьыламылай, ахылкьыбузга ийануу халкьыны жолун жарытырга керекисини юсюнден МЧА-ны президенти Хаути Сохроков айтханды. Ол. Кьабарты-Малкьаргы биринчи президенти Валерий Коковну бу жаны бла оюмларын эсгерип, бу байрам кон жылдан бери бардыргьанын белгилегенди.

Быйыл а ол сагынылган асо- циацияны 25-жыллыгына бла

бирге тоьшенин чертип, Хаути Хазитович КьМР-ни Башчысы Юрий Коковга бу коню кьууанчы- уна себеплик этгени коню ырыз- лыкьын билдиргенди. «Бюгонюу ингир халкьларыбыз бирикдир- генин кьылап айтырга сюеме эдем республиканы жамауатын, кьонакьыланы да 20 сентябрьден башланган кьууанчы ишлеге, проектерге тири кьатышырга кьажырамыз», дегенди алгьышпау сөзюнде Сохроков.

Биз бла саханын жыр, теспеу алгьандыла. Мадина Мамбетова лирикалы жьры бла концертни андан ары бардыргьанды. Азамат Бекхожа бла Ольга Сокуровага кьарачуу не заманда да жылы тоьбөчюндү, бу жол да ала эшит- тирген чыгармала кишини да уллу көлөлө кьыймагьандыла.

Тюркден, Адыгь Республикадан эми бирси жерлерден келген чыгар- мачлыкь кьууамла да байрамга эни кьууд бергендила. Концер- тини барган кезиуюнде артисте адыгланы миллет тамырларыны, аланы энчиликерини, адет-тө- релерини юсперинден билдиргенли тургьандыла. Сөзсюз, ол жаш төлюню арасында керти оюм, тоь ниет тохташчыра амал болгьанды.

Башда айтылгьанча, байрам жарыкь халлы номерленен толу эди, ол хар келгенин жорюгинде кепге дери кьаллыкь жарыкь эс- герюдо.

МОКЬАЛАНЫ Зукура. Суратын Элина КАРАЕВА алгьанды.

Байлампыкыла

Бу кюнде КьМКЪУ-да Эрмитажнн таматасын орунбасары Юлия Марченко бла тебушу кьуралганды. Апрель айда университет бу культура ара бла келишим этген эди. Аны хайыры бла у студентлеге бу музейни Шимал-Кавказ археология экспедицияларына кьошулуруга онг болганды. Ала Бахсан районда Куркужинн тирелеринде 4-7 ыкюргоде келишген эски кьабырланы тинтгендиле.

Жыйылынуу алында Марченко студентлеге КьМР-де археология илмуну кьуралганын юсюнден селешгенди эмда кеслерини бююнлюкде ишлерини юсюнден да билдиргенди. «Куркужинде сарматла бла скифлени кезиулерине келишген эки жерни тинтенибиз. Кьобан

Эрмитажда билимлерин ёсдюрлюкдюле

культураны жюрютгенле бу регионда жашагъанлары баймды, аны себепли уа анга келишген асырагылыла мында да кёйдюле. Ишбизни бу элден башлагъаныбыз а бошдан туюкюла, обаланы тегерегин суу ашагъанды. Жер да кечеди, аны ючюн бузулуп бардыла. Андан бир кьауум зат окуна сакълаалырбыз деп ишаман», - дегенди кьонак.

Археологлары анда тапханларыны санында кеп сейр затла бардыла: окъла, садакъла, доммакъдан ишленген ти

реуючле, сынжыра, мияладан, желим ташдан (янтар) минчакъла. Хар жерде да бир энци затха тубогенлерин черте, Юлия Владимировна Быллымда аллай экспедиция болганды темирден жарашдырылган гиче айыу башчыкыла тапхандыла, ол а бизге да бек сейриди, дегенди. Куркужинде эски кьабырланы асламысын, жарсыугъа, тонап, чачып кетгенлерин да айтханды. Экспедициягъа кеп адам кьошулганы бла байламлы ала ишни эки жерде бардыргъандыла.

Алагъа «Раскоп 1» бла «Раскоп 2» деп атагъандыла. Андан сора да, студентлени быллай ишде сынчыллары ити болур ючюн «Раскоп 2»-ни кьатында бир жерни кеси алларына тинтирге эркинлик бергенди. Экспедициягъа кьатышхан жаш адамла уа, ишни жаратып, мындан ары да муну бла кюеше туруруга сюйгенлерин айтхандыла.

Жыйылыугъа келгенлени алларында селеше, Кавказны Археология институтуну директору Атабийланы Биаслан да студентлеге республикада озъган жыллада кьаллай сейр ишле бардырылгъанларыны юсюнден билдиргенди. Черек районда Къашхатау ГЭС-ни тиресинде раскопалада уа 1200-ден аслам кьабыр табылганды. Андан алынган материалла бююнлюкде да тинтиле турдыла. Бу ишле бошласала уа, ол сейр затла музейде сакъланарыкъдыла.

Студентле уа Эрмитажгъа барып, анда билимлерин асдорюрге сюйгенлерин айтхандыла. Анга Юлия Марченко да ыразылыгъын билдиргенди. Мындан ары уа Кьуркужинден сора Лячинкяны тиресинде тубоген долъмenni тинтирге муратлары болгъанын да аныгъатханды.

Жыйылынуу ахырында КьМКЪУ-ну ректору Юрий Альтудов да студентле бла быллай экспедицияла бардырылгъанлары ахшы, керекли да жумушду деп чертгенди.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина.

Ауур атлетика

Расул кесин танытырыкъды

Алгъаракъда жыйрма төрт жылларына дери спортчулары араларында ауур атлетикадан Москваны биринчилиги бардырылгъанды. Анда 69 килограмм ауурлукъа двоёрсьеде, 260 килограммны кётюрье, Тырныауздан спортчу Расул Котельников биринчи жерни алгъанды. Ол жеринден тартып - 115 килограммны эмда тюртюрт 145 килограммны кючлегенди. Аны бла нормативни толтуруп, Россияни спортдан устасы деген атха тийишли болганды.

гъанды. Бир ненча кере Кьабарты-Малкъарны биринчилигинде да хорлагъанды.

Фахмулу жашны бу жаны бла специализисте эслеп, Москвада спорт колледжге окуругъа чакъырдыла. Кесин алмай жарула бардырып, кьыска заманны ичине Котельников санларын эм техника жаны бла усталыгъын да кючлейди.

Анга бююнлюкде жаланда онтогуз жыл толгъанды. Сёзсюз, жашны алда уллу спортдан устасы деген атха тийишли болганды. Жуюукъ заманда ол Россияни биринчилигине кьатышырыкъды. Бююнлюкде кьыстау хазырлана турды.

Анатолий ТЕМИРОВ.

САУЛУКЪ

Къанны басымын ёнчелегенлей туруугъуз

Къан басымы бийик болуп Россияде адамла миллионла бла кьыйнадыла. Анга тюз багъарча тийишли амалланы хайырланарыгъа керекди. Великобританиядан экспертле бу ауруу бла байламлы он терс оюмну ачыкъларгъандыла.

Улайгъан адамла бегрек кьыйнадыла Арт заманда белгиленгенге кёре, саусуланы асламысы жаш адамдадыла. Кертиси бла да жылла бла къан тамыра кьарысуз болу бардыла. Болсада Бигеудунн саулукъ сакълау организациин тинтилерине кёре, къан басымы уллу болуп онсегиз жыллары толгъанладан хар ючюнчо адам кьыйнадыла.

Эки кьауум да андан бирча кьыйнадыла. Болсада орта жыл саннга жетген эр кишиледе ол аслам тубейди.

Баш нек ауруйду Ол кесин бир тюрлю билдирмегени ючюн, анга «жашырын мурад» деп болундан айтмагъандыла. Асламысында къанны басымы болгъанын врач кьараса анылайды. Аны ючюн андан кьыйналгъанлары жюреклери бла бюйректери да онгусу этерлерине кюркюулууду. Къанны басымын жаланда тонометр бла билдире болурукъду.

Сёз ючюн, адам жарьыса, ишлесе, аракъи иссе да, Халны билерча бир ненча кьауумда кеслери алмай Гипертониялары болгъан ахуларгыгъыз бар эсе, алгъа тюз аз атылган аш берирге керекди. Аны ючюн токенден продуктла алгъанда да ол зат кьаллай бир болгъанын окуртугъа тийишиди. Аллай саусулугъа кеслери алмай ишлерге, жарьысугъа, тотюн ичерге да жарамайды.

Врач айтханны ЭТИГИЗ Къан тамырлары, жюреклери ауруугъанлагъа инфаркт бла инсульт болуругъа кюркюу болгъанын эсе, гипертониядан кьыйналгъанлары уа кёлери кёрмей

башлайдыла. Андан сора да, саусузу аякълары къан бла иги жалчытылмайдыла, бюйреклери да кьыйнадыла эмда башха ауруулары кьозгъаларыгъа болуукъдула.

Алай андан суу этип кюарча амал жокъду. Аны ючюн саусузгъа врач жазгъан препаратлары ичип туруругъа тиошерди. Андан тышында да, ол саулукълу жашуу бардырыгъа керекди. Белгилисича, дарманнаны къанны басымын мардасына келтирича хайырланадыла. Ала болуша эселе, жаргъанларын биллигиз. Тюз да ичмеш башлагъаныгъызлай, давлянигъыз биягыз кётюрюлюкде.

Интернетден материал.

Зоопарк

Кюз арты, кюнде ариу, хауа жылы. Паркда адамла солудула. Бирлери терек салкынын сайлайдыла, кёл тегерегинде, ачык жерледе кеслерин кюннге кьыздыргъанла да аз туюлдоле.

ден айтханда, мында жьрткыч арсланладан башлап жьрлалучу кётюрюнлеге дери юч жоюдан артыкъ жан барды. Алагъа уа отуз бир адам кьарайды. Узакъгъа жетеди арсланны хьырлалгъан таушу. Ол кезиде анда болгъан хайуанла, кьанатлыла да сагъадыла. Гиче маймулла уа, жерлеринде туралмай, темир бурууну ичинде ёрге-нишег секиридиле. Къазла, бапшула, башха суу кьанатлыла уа зоопаркны

Африкалы арсланла, туюле эм алаамат кьанатлыла

Жаныуарла тургъан журтланы тегереклеринде уллу суратла ишленип. Арбазына аябат плитка орнатылып. Адамла жюрюген жолланы жаныуарында да тюрлю тюрлю гюлле. Ала барьыса да махемени директору Забакъланы Залимини хайырындан ишленгендиле. Жаныуарланы юслерин-

кюнбатыш жанында кьол бла ишленген кёлде жюзейди. Мындагы жаныуарладан сейрлеринден бирлери Гималай тауладан келген айыуладыла. Ала бирсилден гичтерекдиле: кьан-кьарала, буюн тюрлеринде акъ ызлары бла. Алагъа ушагъанла бизде да бардыла. Таулула алагъа бойнакъ айыула дейди.

Ууакъ кьанатлыла тургъан бёлюмде уа-аламат ариу кётюрюнле. Бурууларыны кьатарына келсег, тегерек бурулуп тепсейдиле, жьрлайдыла. Аладан берлакъ ётсена, а кьум тюзлени кемелери туюле. Тёбелери да чайкъыла, кишиге да эс бурмай, бичен ашайдыла. Аладан сора да, Америкада

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

РЕМОНТ

Автобусланы маршрутлары алышынырыкъды

Ремонт ишле бардырылган кезиде Нальчикде Шогенуцкова орам Кешоков бла Голково орамлагъа кьошулган жерде 21-23 сентябрье троллейбусдан сора бир тюрлю транспорт жюрюрук туюлду.

Пассажир транспортула бу маршрутла бла жюрюкдюле:

1 эм 6-чы номери автобуса: Шогенуцков - Кешоков - Ленин - Голково - Шогенуцков орамлада эм андан оры маршрутларына кёре.

6 «ка» номерли автобус: Шогенуцков - Кешоков - Ленин - Голково - Шогенуцков орамлада эм андан оры маршруттуна кёре.

17 эм 17-чи «ка» номерли автобуса: Кешоков - Ленин - Голково - Шогенуцков эм андан оры маршрутларына кёре.

БИЛДИРИУ

Фестивальгъа хош келигиз!

Саулукларында чекленген онглари болгъанлары «Надежда» эм «Возрождение» республиканы жамоат организациялары КьМР-ни Уруну, иш бла жалчыты эм социальнн кьорулау министрствосуну тухтучулугъу бла «Равные возможности-достойная жизнь для всех» деген зат бла СКФ-де сакатталаны Шимал-Кавказ халкы арачы чыгъармачылык фестивалынын кьуройдыла. Ол «Фудуг» республикалы собий реабилитация арада бардырылкъды.

21 сентябрьде 15:00 сагъатда - «Создание условий для социальной интеграции детей и молодых людей с инвалидностью» деген темгъа «Тегерек стол» башланарыкъды. Анга республиканы сейирлери болгъан министрстволарны бла ведомстволарны келечилери кьатышырыкъдыла.

22 сентябрьде 10:00 сагъатда - фестивалны концерт программасы. Сорукълары болгъаны кьуройдыла. Ол «Фудуг» республикалы собий реабилитация арада бардырылкъды.

Кьурау комитет.

Газетни келир номери 22 сентябрьде чыгъарыкъды

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТАЛАНЫ Жамал
РЕДАКЦИЈАНЫ:
ЖАНГОРЭЗЛАНЫ Нахабт (баш редактору орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретарь)
МОКЪЛАНЫ Зуура (кулдура бёлюмю таматасы)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жаманат-политика жанауу бёлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЫ:
Редаторуу тиреуи - 42-63-01.
Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууалы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62, Корреспондент - 42-63-52.
РЕДАКЦИЈАНЫ БЕ.НОМЕРИ:
Жаманат-политика жанауу - 42-24-02, 42-67-68.
Кулдура - 42-75-82, 42-66-76.
Социальнн-экономика - 42-66-73, 40-59-18.
Жангъа кьыла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окуучуула бла байламчылык жюрюктюу эм ресман - 42-37-94.
Энци корреспондент - 42-68-72.
Тиланчыла - 40-28-97, Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторула - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кьыгъат жюрюктейди.
Кьол жазмагъа ресманнн тизмеси эм ол артка кьайтармайдыла.
Газетде басмааланган материалла айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге болуукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн
Россия Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликке материалланы авторлары кеслери жууаплайдыла.
Редакция авторладан 400 гиче тизгенден (машина бла жазгъан 5-6 бет) кенно алмайды.
Газет Басманы эм асламын информацияны эркинликтерин жюрюктюу жаны бла Кьабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-нчю июлда регистрация эттигенди.
Регистрация номер — 0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КьМР-ни Басма эмда асламы коммуналчыла жаны бла кьыраат комитетини компьютер служба кьыраат эттиди.
Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмааланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33
Газетни ишереги таптыруу ючюн КьМР-ни почта сызваны федеральнн Управленийгъа жууаплайды.
Телефон: 76-01-28, 76-01-10
Газетлени ревизиягъа сакъуу ючюн КьМР-ни «Роснечать» акционер общество жууаплайды.
Телефон: 42-69-34

Номерге графияте кёре 19 00 сагъатда кьол салындады. 20.00 сагъатда кьол салынганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Байсыланы Марзият - дежурный редактор.
Кетенинчыла Зульфия - жууалы секретары орунбасары;
Зезаланы Лида - (1,2-чи бетле),
Бийчеккуланы Жаннета - (3-4-чи бетле) - корректорула.
Тиражы 2100 экз. Заказ № 1480
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЛАТЕ.ЫНИ АДРЕСИ:

36000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5.
электрон почта: elbor_50@mail.ru